

Internationale feedback op het werk van Dirk Vandycke

“It takes a true statistical mind to write an article like this, not just someone who knows about statistics. Quite impressive. Dirk must make a great investor.”

– NICHOLAS NASSIM TALEB, AUTHOR OF *THE BLACK SWAN* AND *FOOLED BY RANDOMNESS* –

“I really enjoyed Dirk’s article in the January issue of *Stocks and Commodities* entitled ‘Rethinking Diversification’. Well written, clear and to the point. Looking forward to reading part two.”

– MICHAEL J. COLLINS, SENIOR VICE PRESIDENT AT
MORGAN STANLEY WEALTH MANAGEMENT –

“Interesting novel ideas such as your volume accumulation from low and use of VWAP as support indicator. I think a book on your nonconventional approach to technical analysis might be interesting.” (Well Jack, here you go!)

– JACK SCHWAGER, TRADER FUND, MANAGER AND AUTHOR OF
MARKET WIZARDS AND *THE NEW MARKET WIZARDS* –

“Dirk is knowledgeable and passionate about the subject of trading systems. As a top 5 most published author, he has written several articles for *Stocks & Commodities* magazine, which have been well received by its readers. Dirk has the ability to educate people well. I have no doubt that anyone learning from him will be able to gain a tremendous amount of knowledge.”

– JAYANTHI GOPALAKRISHNAN, EDITOR-IN-CHIEF STOCKS &
COMMODITIES (US), DIRECTOR STOCKCHARTS.COM –

Nationale feedback op het werk van Dirk Vandycke

“Weet wat je riskeert!’ Een basisprincipe dat door alle beleggers gekend zou moeten zijn en veel beursfiasco’s kan vermijden. Dit werk vat dit basisprincipe in duidelijke woorden perfect samen, een must-read voor iedere belegger.”

– BRECHT HUYS, CEO LYNX BELGIË –

“Wall Street, zegt Nobelprijswinnaar Daniel Kahneman, is een industrie gebouwd op de illusie van vaardigheid. Zoals politieke analisten, opereren aandelenbeleggers echter in een omgeving van ‘zero validity’, van onvoorspelbaarheid en onzekerheid. Dirk Vandycke legt in dit boekje toegankelijk en zelfs meeslepend uit hoe hij te werk gaat om verliezen te beperken en winnaars te laten lopen. Dus lezen en toepassen. Succes moet je willen!”

– PAUL HUYBRECHTS, VFB-VOORZITTER –

“Dit is verplichte lectuur voor beleggers. Als grote voorstander van het gebruik van een (mentale) stop loss, herken ik in dit toegankelijke maar tegelijk zeer uitgebreide boek van specialist Dirk Vandycke hoe dit concreet kan. Een echte aanrader.”

– THIERRY DEBELS, FINANCIËEL EXPERT EN AUTEUR VAN DIVERSE BOEKEN OVER BELEGGEN –

“Het intrigerende aan dit boek is dat het leert dat het voor de aandelenbelegger niet alleen van belang is ‘wat’ hij koopt (fundamentele analyse), ‘wanneer’ hij koopt (technische analyse), maar ook ‘hoeveel’ hij koopt. Een dimensie die meestal over het hoofd wordt gezien.”

– DANNY REWEGHS, DIRECTEUR STRATEGIE ROULARTA, INSIDE BELEGGEN EN KANAAL Z –

“Heel wat aandelenportefeuilles die ik onder ogen krijg, gaan gebukt onder een tekort aan rendement of zijn ontspoord door een gebrek aan risicobeheersing. Een aspect dat hierbij een uiterst belangrijke rol speelt, is het onevenwicht in de grootte van elke afzonderlijke positie in de portefeuille. Het boek *Position sizing en risicobeheersing* geeft je een overzichtelijk en ruim inzicht in deze materie, dit zowel in theorie als in praktijk. Ik ben er absoluut van overtuigd dat dit boek je zal boeien van begin tot einde, en dat je het meermaals ter hand zal nemen. Kortom: een échte aanrader, omdat het van jou een succesvollere belegger zal maken.”

– JACKY DE DONDER, UITGEVER BEURSBUBBELS –

“In dit vlot leesbaar en zeer toegankelijk boekje geeft Dirk Vandycke beleggers enkele belangrijke tips mee bij het nemen van beleggingsbeslissingen.”

– GEERT VAN HERCK, FINANCIËEL ANALIST LELEUX ASSOCIATED BROKERS –

“De derde dimensie bij beleggen wordt nogal dikwijls uit het oog verloren. Het is niet alleen belangrijk wat en wanneer je koopt, maar ook hoeveel je koopt en wat de impact van deze beslissing is op je portefeuille. Dit boek is niet alleen een must voor elke beginnende belegger maar plaatst ook de gevorderde belegger voor wie risicospreiding en -beheersing vreemde woorden zijn, netjes met de voetjes op de grond. Een aanrader!”

– BART GOEMAERE, HOOFDREDACTEUR BEURSTIPS –

“In *Position sizing en risicobeheersing* legt Dirk Vandycke de nadruk op de grootte van het order in combinatie met het hanteren van een stop loss als instrument om het risico te beheersen. Dit is een originele invalshoek die voor de grote meerderheid van de privébeleggers aanleiding kan geven tot een belangrijke verbetering van de behaalde rendementen. Een boek dat slapeloze nachten voorkomt!”

– MARK SCHOLLIERS, ECONOOM EN AUTEUR *SUCCESSVOL BELEGGEN*

EN *SLIM BELEGGEN IN BARRE TIJDEN* –

INHOUD

	Dit boek heb je niet nodig	9
Mythe 1.	INVESTEREN IS ALLEEN VOOR DE RIJKEN	25
	Bart spaart	28
	An investeert	44
	Caroline belegt	75
	Conclusie	88
Mythe 2.	AANDELEN MOET JE LAAG KOPEN	91
	Prijs is belangrijker dan waarde	94
	Vraag en aanbod	96
	Liquiditeit (en het gevaar van illiquiditeit)	104
	Prijs is geschiedenis	106
	Bidding the ask, asking the bid	107
	Steun steunt de prijs. Weerstand remt de prijs	110
	Orders	127
	Welk aandeel?	136
	Samengevat	143
Mythe 3.	BELEGGEN IS RISICOVOL	147
	Geen zekerheid	149
	Wat is risico?	151
	Mentale boekhouding	153
	Sunk cost effect	155
	Volatiliteit	156
	Emoties	163
	Average True Range	170
	Wat je investeert is niet wat je riskeert	174
	'Maar hoe zit dat dan met...'	178
	Samengevat	184
	Last call	186
Mythe 4.	VERLIEZEN IS VERKEERD	191
	Rendement ontrafeld	194
	Verwachtingswaarde	197
	Sleutel tot succes?	200
	Controle	201
	Less is more	204
	Cut losses	207

Verlies doet pijn	209
Verlies is onvermijdelijk	211
Verliezen kan je leren	212
Losers average losers: koop geen verliezers bij	213
Beslissingen en resultaten	215
Let profits run	217
Spreiden of niet spreiden? It's no longer the question	221
Buy and hold	222
Willekeurige aankopen	226
Cut losses, let profits run	228
Mythe 5. HOE MEER INFORMATIE, HOE BETER	233
Analyse	235
Illusie van controle	241
Overall leeuwen	246
Analyse is analyse	249
Analysis paralysis	253
The trend is your friend	254
Mythe 6. DE BEURS LAAT ZICH NIET VOORSPELLEN	261
Be prepared	262
Beursdynamica	264
Fasenmodel: gedrag bepaalt de cycli	272
Pas het fasenmodel toe	274
Zijn er nog vragen?	283
Indicatie in de breedte	287
Andere scenario's	288
Samengevat	293
Mythe 7. GOED ADVIES IS DUUR	295
Algemeen of specifiek	297
Motivatie: why, tell me why?	299
Authority bias	301
Front running	302
Rendement	302
Vraag het aan de chauffeur	305
Checklijstje om de echte expert te herkennen	307
Goed advies	318
Slecht advies	321
Mythe 8. ER IS GEEN FORMULE OM RIJK TE WORDEN	325
Dankwoord	337

DIT BOEK HEB JE NIET NODIG

Oh nee, alweer een inleiding. In de meeste boeken speelt die de rol van een verkooppraatje. Persoonlijk ben ik geen fan van zulke inleidingen. Tenzij... je er echt een glimp opvangt van wat het boek voor jou kan betekenen. Zo'n inleiding schrijf ik hier dus voor jou.

En ja, natuurlijk hoop ik dat je meer *goesting* krijgt om verder te lezen als je ziet hoe dit boek impact kan hebben op jouw vermogen. Want de 7 mythes – één per hoofdstuk – die ik doorprik, knabbelen misschien ook wel aan jouw rendement.

Dit boek draait om investeren, specifiek kapitaalinvesteringen. Het gaat over hoe je van geld meer geld kunt maken, zonder dat je er hard voor moet zwoegen. Ik deel mijn ervaringen, meer dan 30 jaar met hoogtes, en ja, ook laagtes die ik onderweg meemaakte.

“ *Dit boek gaat over hoe je van geld meer geld kunt maken, zonder dat je er hard voor moet zwoegen.* ”

Daarom stel ik me eerst even voor. Zo zie je mijn achtergrond, denkwijze, mijn activiteiten en mijn aanpak. Ik doe dat door te antwoorden op een paar vragen die ik regelmatig krijg.

Vertel me, wie ben jij?

Goed dat je dat wil weten. Want je wil uiteraard geen advies van *Janneke en Mieke*. Ik ben Dirk Vanduycke, 52 jaar. En vader van Ophelia (8), Hector (12) en Achilles (16). Ooit startte ik in elektrotechniek, elektronica en software engineering. Al 27 jaar werk ik als onderzoeker en docent. Ik vind statistiek, kunstmatige intelligentie en softwareontwikkeling erg boeiend. Ik werk voor verschillende instellingen zoals Universiteit Gent, Hogeschool Gent, Hogeschool West-Vlaanderen en Erasmushogeschool Brussel. Ik ben ook oprichter van de financiële informatiewebsite www.chartmill.com. Misschien passeerde je daar al eens? Maandelijks bezoeken een half miljoen mensen zoals jij deze site.

In pakweg 35 jaar bouwt een mens best wel wat ervaring op als belegger. En ik ben nu ook al 7 jaar investeerder in bredere zin. Vanuit die ervaring schrijf ik al meer dan 20 jaar artikelen. Je leest ze in tijdschriften en kranten zoals *De Standaard* en *Het Laatste Nieuws*. En ook in media die wat dieper gaan zoals *Traders' Magazine* (DE, UK), *Stocks and Commodities* (US), *Beste Belegger* (BE), *BeursMagazine* (NL) of *Traders' Club Magazine* (NL). Al net zo lang ben ik spreker voor verschillende financiële instellingen, organisaties en congressen. Denk dan bijvoorbeeld aan AXA (BE), WH Selfinvest (BE), Keytrade (BE), Lynx (BE), Binck (BE), het VFB of de Vlaamse Federatie voor Beleggers en beleggingsclubs (BE), de World Forex Expo (UK) en Morgan Stanley (US).

Waarom beleg ik niet goed?

Onderzoek toont iets eigenaardigs... De beurs haalt een gemiddeld rendement van 8,2% gedurende een periode van 20 jaar tot 2015. En toch halen particuliere beleggers slechts een rendement van 2,1%. Particuliere beleggers presteren dus ondermaats. Hoe komt het dat zoveel mensen ruimte hebben om hun prestaties bijna 4 keer sterker te maken? En trap jij ook in die valkuilen? Om dat te weten, helpt het om die valkuilen te kennen natuurlijk. Zo is er

het Dunning-Kruger-effect. De meeste automobilisten bijvoorbeeld denken dat ze in de beste helft chauffeurs zitten. Natuurlijk kan een helft nooit 'de meesten' bevatten. Ze overschatten dus zichzelf. Dit effect geeft dezelfde illusie bij beleggers. Velen geloven overmoedig dat zij het beter doen dan hun voorgangers, ondanks de opgestapelde kansen tegen hen. Maar dit geldt natuurlijk niet voor jou.

Correcter: dat geldt niet voor jou als je de beleggingsmythes doorprijkt. Anders heb je prijs, in de vorm van verlies. Weet je, ik heb vroeger ook 'prijs gehad'. Dit boek bundelt mijn ervaring van 35 jaar beleggen. En de reis begon turbulent. Na verloop van tijd bleef alleen het essentiële over om succesvol te zijn over een lange periode. Deze essentie maakt beleggen begrijpelijk. En ook nog eens houdbaar over decennia heen. Om goed te presteren op de beurs hoef je geen expert te zijn, maar je hebt wel basiskennis en principiële inzichten nodig. Het goede nieuws? Het concept is eenvoudig te begrijpen. Het minder goede nieuws? Het is niet altijd makkelijk om de psychologie en instinctieve reacties in ons brein uit te zetten. Daarbij help ik je graag. Welkom in mijn boek.

“ *Het goede nieuws? Het concept is eenvoudig te begrijpen. Het minder goede nieuws? Het is niet altijd makkelijk.*

Waarom zou ik jouw advies aannemen?

Het staat je vrij om dat al dan niet te doen. Ik deel simpelweg mijn inzichten op basis van meer dan drie decennia ervaring. Daarom wil ik benadrukken dat alle voorbeelden in dit boek slechts voorbeelden zijn, en geen beleggingsadvies. Ik weet het: je zou verwachten dat niemand zo dom is dat niet te weten. Maar mij verbaast niets meer. Ik had ups en downs. Maar globaal was mijn aanpak succesvol en dat omdat ik consistent toepas wat ik heb geleerd. Natuurlijk speelt geluk ook altijd een rol. Ik lijk zelfs meer geluk te hebben naarmate

ik meer oefen. Doordat ik spreek over een lange periode, heeft wat ik schrijf toch enige statistische waarde. Mijn boodschap draait om een **andere, en vooral eenvoudigere benadering. Minder is meer, dat is mijn motto. Minder risico nemen, minder inspanning leveren... en toch meer kans op een hoger rendement.** Iets voor jou?

Je hebt geen formele financiële opleiding. Waar haal je dan wel je kennis vandaan?

Ook ik ben iemand die dat gaandeweg opbouwde, door te leren in de praktijk. Ik kreeg het ook wat mee van thuis. Mijn tante en moeder waren zelfstandig makelaars. Dit prikkelde mijn interesse. Mijn vader richtte een van de grootste en bekendste bakkerijen in België op. Maar ondanks al zijn harde werk werd hij er niet aanzienlijk welvarender van. Doorwerken was de boodschap. Rentenieren zat er niet direct in. Dat was voor mij een vroege levensles. Mijn *jobleven* startte ik bij een softwarebedrijf. Het was fijn om samen te werken met fantastische mensen en om software te bouwen. En toch wist ik al na 15 minuten op mijn eerste dag dat ik nooit *9-to-5* wilde werken. Ik besepte dat ik mijn tijd aan iemand anders verkocht. Dit inzicht was mijn keerpunt. Op school krijgen we een les en volgt er een test. In het leven krijgen we een test en leren we daaruit een les. Welke les zou jij leren als je een verlies van 24 miljoen Belgische frank moet slikken (ongeveer 600.000 euro)? Bovendien: ik bezat slechts 17 miljoen frank. Het was een van de meest uitdagende periodes van mijn leven. Nu kan ik er met enige humor op terugkijken, zij het met serieuze ondertoon. Als je een 'cursus' van 24 miljoen volgt, is het essentieel dat je oplet en de les begrijpt.

“*Als je een 'cursus' van 24 miljoen volgt, is het essentieel dat je oplet en de les begrijpt.*

Ik had het geluk dat ik een passie ontwikkelde voor cijfers. Ik begon de wereld te begrijpen aan de hand van cijfers. Deze kennis bleek een krachtig instrument in mijn streven naar een beter leven. Geld betekent in de eerste plaats vrijheid, merkte ik. Vrijheid om te denken, om tijd te hebben, om te leren, te ondernemen, te creëren en te investeren. Geld is dus een middel tot vrijheid. Rijkdom draait om het hebben van keuzes. Meer dan om het hebben van geld. Helaas ontbreekt het vaak aan financiële educatie. Er is dus veel financiële ongeletterdheid in onze samenleving. Bovendien wordt veel angst verspreid, want expertise gedijt bij onzekerheid. Toch moet je rationeel naar geld durven kijken. Het is niet vies. Het geeft je vrijheid. Investeren en het pad naar rijkdom draaien vooral om een mindset. Veel meer dan om louter een stapel kennis. Geld én kennis zijn ook belangrijk, maar neem alles af van iemand die de juiste mindset heeft, en die zal uiteindelijk weer op de been geraken. Ik spreek uit ervaring.

Dat klinkt toch te mooi om waar te zijn?

Als iets té mooi klinkt om waar te zijn, dan is dat meestal ook zo. Maar wat mooi klinkt, is daarom niet té mooi. Ja, investeren, en met name beleggen, is op zich eenvoudig. Maar dat betekent niet dat het makkelijk is. Er zijn verschillende redenen waarom mensen vaak sceptisch zijn.

Ten eerste geloven velen niet dat iets zo eenvoudig kan zijn. Daardoor haken al veel mensen af bij de belofte van eenvoud. Als iets onvoorspelbaar lijkt, kan het toch niet eenvoudig zijn? Toch wel. Dus jij haakt hier *niet* af.

Ten tweede lukt het maar een klein deel van zij die overblijven om vol te houden. En alleen als je volhoudt, pluk je de vruchten. Dit komt doordat vermogensgroei exponentieel werkt. Als het 10 jaar duurt om van €1.000 naar €10.000 te gaan, dan kost het vervolgens nog eens 10 jaar om van €10.000 naar €100.000 te gaan. Nog eens 10 jaar later is dat €1.000.000. Hoe langer je bezig bent, hoe meer effect.

Ten derde is er een hele financiële industrie die klaarstaat om onzekerheid weg te nemen en die te vervangen door een illusie van controle. Want onze hersenen houden van controle en niet van angst. Niemand weet wat de beurskoersen van morgen zullen zijn. En toch zijn er veel partijen die beweren dat te weten, uiteraard tegen een prijs. Maar weet je: niemand kan je 100% controle beloven. Daar doe ik dus niet aan mee. Belangrijker is dat men met onzekerheid kan omgaan. Onzekerheid, twijfel en een gebrek aan geduld maken onszelf tot onze grootste tegenstander.

“ *Niemand kan je 100% controle beloven. Daar doe ik dus niet aan mee. Belangrijker is dat men met onzekerheid kan omgaan.* ”

Als je het zelf zo goed kunt, waarom doe je het dan niet?

Precies. Je hoort het wel vaker: ‘*Zij die het kunnen, doen het. Zij die het niet kunnen, geven er les over.*’ Daarom geef ik niet alleen les. Ik heb ook mijn eigen softwarebedrijf. Toen ik begon met beleggen, boekte ik indrukwekkend succes. In vijf jaar tijd haalde ik een rendement van 1300%. Dit werd bevestigd door een onafhankelijke organisatie. Maar... een aap die willekeurig aandelen had gekozen, presteerde in die periode evengoed of zelfs beter. In enkele weken tijd verloor ik alles en meer. Zelfs mijn huis. Finaal had ik schulden van €150.000. Nu ja, ‘finaal’ was het niet. Want wie zoveel leergeld betaalt, doet er goed aan de lessen echt te begrijpen. Na de zware depressie die volgde, begon ik in te zien dat ik het opnieuw kon proberen. Op één voorwaarde: dat ik niet dezelfde fouten maakte.

Ik las honderden boeken. Ik bezocht een paar keer het financiële hart in de Londense City. Ik mailde met auteurs, beurshandelaren en vermogensbeheerders, zowel zelfstandigen als in loondienst. En het begon vruchten af te werpen. Hieruit destilleerde ik de basisprincipes die aan de kern liggen van mijn succes en dat van anderen.

Dit boek behandelt niet alleen wat wel werkt. Ook wat absoluut niet werkt. Het geeft aan wat je moet doen en waar je beter van kan afblijven. OK, sommige fouten moet je zelf maken om te leren. Gelukkig vermijden zij die luisteren wel de duurste fouten. Ik denk dat jij in die laatste groep zit.

Dus, hoe bedoel je ‘*Waarom doe je het zelf niet?*’ Ik doe het zelf wél. Mijn geduld om deze principes lang en consequent toe te passen, is net zo cruciaal voor mijn succes als de principes zelf.

Als iedereen het doet, kan het dan nog wel werken?

Touché. Maar ik ben er zeker van: zelfs als dit boek een *smashing hit* wordt, dan nog zal niet iedereen ‘het toepassen’. Ik zei het al bij de vorige vraag: er zijn altijd mensen die het niet geloven. Of het niet volhouden. Ik leg deze principes al jarenlang uit. Je bent niet de eerste die dit hoort. Velen doen er hun profijt mee. Maar anderen niet. Want consistent handelen volgens deze principes, gedurende meer dan 20 jaar zoals ik deed en doe, vereist discipline. Van de ijzeren soort. En een berg engelengeduld helpt ook. Laat nu net dat een probleem zijn in een samenleving waar directe bevrediging steeds meer de norm is. Dit betekent dat jouw concurrentie eerder afneemt in plaats van toeneemt. Bovendien geven deze principes geen hap-slik-klare en gedetailleerde stappen weer. Ze schetsen de grenzen waarbinnen je moet opereren. Het gaat om de juiste systematiek, eerder dan om het juiste systeem. Vergelijk het met zwaartekracht. Het is een universele wet. Toepassingen die hiermee rekening houden, presteren beter dan diegene die dat niet doen.

“ *Zelfs als dit boek een smashing hit wordt, dan nog zal niet iedereen ‘het toepassen’.* ”

Kan iedereen het?

Ja. Absoluut ja. Heb jij basisvaardigheden als rekenen en lezen? Een basiskennis van logica en een gezonde nieuwsgierigheid? Dat is voldoende. Als je begrijpt dat elke zebra gestreept is, maar niet elk gestreept dier een zebra is, dan heb je het vereiste redeneervermogen. Maar weet ook: geduld van het type 'meerdere decennia' is onmisbaar. Vermogensgroei vergt tijd. En tijd is een essentieel ingrediënt in dit recept. Dit concept schrikt velen af en dat verklaart het succes van snel-rijk-formules. Kan het dat je snel rijk wordt? Ja. Is het waarschijnlijk? Nee. Snel rijk worden is voor gokkers. Maar gokkers kunnen ook verliezen. Dit boek richt zich niet op gokkers. Gokken gaat om geluk. Hier gaat het om toepassing van eenvoudige principes.

“*Snel rijk worden is voor gokkers. Gokkers kunnen ook verliezen. Dit boek richt zich niet op gokkers.*”

Dit boek is dus bedoeld voor wie bereid is tijd te investeren in het toepassen van deze principes. Hierdoor is succes op de lange termijn gegarandeerd, niet misschien. Hoe jonger je begint, hoe beter. Verder concentreert het boek zich vooral op principes die relevant zijn voor particuliere beleggers met een matig kapitaal, variërend van enkele duizenden euro's tot enkele miljoenen.

Niemand kan voorspellen wat er op de beurs zal gebeuren. Er is wat dat betreft dus geen zekerheid. Maar wie deze principes lang genoeg toepast kan wel zeker zijn van succes.

Heb je daar niet veel geld voor nodig?

Dat is het hem net. In tegenstelling tot vastgoed kopen, heb je veel minder geld nodig om te beleggen. Voor vastgoed kan je wel lenen, maar zelfs dan heb je al een eigen inbreng nodig. Alleen een vloertegel kopen, zou nog behapbaar zijn. Maar nee: je moet het hele huis kopen. Bij aandelen kan je wél een bedrijf in stukjes kopen. Daarom is het

perfect voor wie minder geld heeft. Met een aandeel – het woord zegt het zelf – koop je immers een stukje van een bedrijf. In verhouding van hoeveel aandelen je koopt, word je een deeltje eigenaar van een bedrijf. Je hebt dus ook recht op een deel van de winst van het bedrijf. Die krijg je uitgekeerd ofwel als dividend, ofwel investeert het bedrijf die winst in zichzelf. Daardoor verhoogt de waarde van de aandelen. Er is ook risico: als het bedrijf verlies lijdt of failliet gaat, loop je het risico je eigen inleg te verliezen. Maar uiteraard beperkt tot het geld dat je investeerde. Beleggen in goud is een andere optie. Maar dat genereert geen inkomsten zoals winst uit een bedrijf of huurinkomsten uit vastgoed. Je mogelijk rendement zit dan uitsluitend in de meerwaarde bij verkoop.

Ik adviseer als startkapitaal voor beleggen in aandelen enkele duizenden euro's, bij voorkeur minimaal €10.000. Maar met minder kun je ook al maandelijks beleggen.

Waarom schrijf je er een boek over?

Dit boek is een naslagwerk voor mijn kinderen. Als zij eerder beginnen en dezelfde principes toepassen, wordt hun succes groter en hun leven makkelijker. Niet alleen op vlak van beleggen, de principes helpen op alle aspecten van het leven.

Maar ik heb maar drie kinderen... Dat levert niet veel lezers op. Dus wil ik ook voor anderen mijn ideeën vastleggen als een soort nalatenschap. Wie schrijft, blijft. En ja, er is een beetje de wereldverbeteraar in mij. Doe ik het dan niet voor het geld? Ik kan eerlijk zijn met jou: natuurlijk is het fijn dat je dit boek koopt. Maar rijk word ik er niet van. In 2008 schreef ik al eens een boek en ik gaf het in eigen beheer uit. Deze keer wilde ik ervaring opdoen met een uitgeverij. Zij produceren en verkopen het boek. Als auteur krijg ik 10% auteursrechten. Om daar echt aan te verdienen moet een boek al zo succesvol zijn als een kookboek van pakweg Jeroen Meus. Dat is een boek over beleggen niet gegeven. Om rijker te worden kan ik mijn tijd beter in iets anders steken dan in het schrijven van dit boek. Het klinkt misschien wat

klef, maar ik wil dus echt helpen. En net daarom ben ik blij dat je dit boek in handen hebt. Je zal er geen spijt van hebben.

Jij hoeft dus niet meer te werken door je beurssucces?

Ja, ik haalde met mijn principes – die ik zelf toepaste en nog toepas – duidelijk succes. Na mijn grote verlies groeide ik opnieuw. Aanvankelijk met een veel kleiner startkapitaal. Maar dat groeide over de afgelopen 20 jaar met een factor 100. In het begin langzaam, tegen het einde versnelde het enorm.

Natuurlijk moest ik mijn aanpak veranderen nadat ik eerst enorm veel geld verloren had om uit die situatie te komen. Het leerde me relativeren en inzien dat andere dingen veel belangrijker zijn. Ik weet dat ook dat wat sentimenteel en cliché klinkt, maar ‘genoeg hebben’ is beter dan ‘streven naar meer’. Een sobere levensstijl en het inzicht dat geld een middel is en geen doel. Dat is nog steeds belangrijk voor mij. En toch werk ik nog. Mijn hobby is de inhoud van mijn werk. Werken voelt niet als een last. Ja, ik heb nog andere hobby’s (drummen, zeilen, lopen...). Daarnaast hou ik dus van schrijven, lesgeven, lezen en voortdurend leren. Ik word betaald om te leren. Mijn leven is dus goed en niets daarvan voelt als het traditionele idee van werk of het verkopen van mijn tijd.

Trouwens, ‘niet werken’ bestaat niet. Bij elke investering van geld hoort een investering van tijd en energie. Dit boek benadrukt juist het minimaliseren van die investering.

Is ‘geld hebben om te hebben’ geen verwerpelijk idee?

Waarom zou je meer geld willen? Geld is een middel. Het helpt wel degelijk gelukkig te maken. Het geeft je financiële vrijheid. En dat betekent in eerste instantie: tijd. Ja, tijd is zelfs te koop! Want wat je niet wilt doen, kun je door anderen laten doen. Tijd is belangrijker dan geld. Veel mensen moeten hun tijd verkopen om geld te verdienen, en dat is triest. Geld is een goede dienaar, maar een slechte meester.

Echte financiële vrijheid gaat verder. Het komt voort uit de juiste mindset over geld. Een miljardair die 20 uur per dag moet werken is misschien niet zo vrij als iemand die genoeg heeft en kan doen wat hij wil. Gelukkig zijn met wat je hebt en wat je doet, betekent dat je niet per se meer geld moet nastreven. Genoeg hebben is beter dan streven naar meer. En als je dat begrijpt, heb je dit boek misschien niet nodig. Ik doe dit ook voor de mentale uitdaging. Systemen doorgronden en de uitdaging aangaan om ze in mijn voordeel te gebruiken, daarmee scherp ik mijn vaardigheden aan. Het helpt me geduldig te blijven en tijd is een cruciaal element van dat succes. Snel rijk willen worden omwille van geld ligt aan het andere uiteinde van het spectrum. Is dat je motivatie? Dan zal je het niet redden, zelfs niet met de principes in dit boek.

Tot slot kan je met geld ook goede dingen doen. Maar dat is een keuze en geen inherente eigenschap van geld.

Werkt jouw systeem voor iedereen?

Dit is niet ‘mijn systeem’. Het zijn basisaannames die voor iedereen beschikbaar zijn en die je kritisch moet overwegen. Een systeem met regels bepaalt wat je moet doen en zal soms succesvol zijn en soms niet. Dit boek gaat over die paar zekerheden in een onzekere omgeving. Een raamwerk waarbinnen je tijd zijn werk laat doen zonder van de rails te raken of jezelf in de voet te schieten. Als iemand beweert dat diens systeem altijd werkt, dan bewijzen deze basisprincipes eenvoudig en sterk waarom dat onmogelijk is. Meestal zelfs geen onwetendheid, maar eerder een leugen. Dus ja, deze basisprincipes zijn net als de zwaartekracht van toepassing op iedereen.

” *Dit boek gaat over die paar zekerheden in een onzekere omgeving.*

Hoe geraak je aan kapitaal?

Tenzij je een geschenk krijgt, een erfenis ontvangt, of een bankoverval pleegt, moet je werken om kapitaal op te bouwen. Investeren in je eigen opleiding en vaardigheden is een investering met het beste rendement. Tegelijk: wie niet leert hoe die geld kan verdienen terwijl die slaapt, zal uiteindelijk blijven werken totdat die niet meer kan... Het harde werk in het begin heeft dus een doel. Maar waarom overmatig hard werken als slim werken een optie is? Ook een boer gebruikt vandaag een tractor in plaats van een schop.

“ *Waarom overmatig hard werken als slim werken een optie is?* ”

Hoe werkt dat supersysteem dan wel?

Nee, nee, nee. Dit is geen vast systeem. Het zijn basisprincipes gebaseerd op feitelijke observaties en logische redenering. Deze principes leveren een verrassende conclusie op die soms induist tegen traditionele adviezen van beleggingsprofessionals. In dit boek geef ik ook aandacht aan logisch redeneren en het opbouwen van conclusies op een stevige basis.

Kun je al je geld verliezen?

Ja, dat is theoretisch mogelijk. Maar in normale omstandigheden is het zeer onwaarschijnlijk. Normaal leiden reguliere beleggingsmethoden niet tot het volledig verliezen van al je kapitaal. Mijn eigen financiële verliezen waren het resultaat van een perfecte storm van slechte beslissingen, gespecialiseerde financiële instrumenten en overmoed. En dit is geen gangbaar scenario.

Kun je rijk worden met investeren/beleggen?

Rijk is een subjectief begrip. Iedereen heeft de potentie om financieel onafhankelijk te worden door te investeren. Dan moet je wel begrip hebben van de risico's en bereid zijn om tijd zijn werk te laten doen. Het vergt echter geduld, consistentie en het vermogen om de verleiding van snelle winsten te weerstaan.

Kun je ervan leven?

Ja, dat is het doel. De mogelijkheid om van rendementen te leven leidt tot financiële onafhankelijkheid. Het is wel belangrijk om te onthouden dat dit tijd vergt. De impact van je inspanningen worden pas op lange termijn versneld zichtbaar.

Ik beleg al, wat steek ik van jouw boek nog op?

Mooi dat je al ervaring hebt met beleggen. Toch levert dit boek je waarschijnlijk nog verrassende inzichten en nuttige principes op. Het doorpikt en corrigeert enkele hardnekkige mythes en brengt nieuwe perspectieven naar voren. Het gaat niet om een beleggingsmethode, maar over fundamentele principes. Die zijn van toepassing ongeacht het beleggingssysteem dat je volgt. Gaan sommige daarvan in tegen je huidige beleggingspraktijk? Dan kan je je strategie verbeteren. Dit boek helpt je duidelijker begrijpen hoe je deze principes toepast om je beleggingsresultaten te optimaliseren. Denk je bijvoorbeeld dat spreiden noodzakelijk is? Of dat de keuze van aandelen belangrijk is? Lees dan vooral verder.

Werkt kapitalisme geen ongelijkheid in de hand?

Ik vind het gerechtvaardigd om je af te vragen waarom een economie moet groeien. Tot in de late middeleeuwen was dat nauwelijks het geval en toch was er sprake van een samenleving. Is het wel ethisch aanvaardbaar dat graanprijzen stijgen door speculatie? Moet kapitalisme (waarbij hebzucht goed zou zijn) niet aan banden worden

gelegd? Mijn standpunt is dat geen enkel systeem of ideologie in zijn uiterste vorm goed is.

En nu zitten we in het systeem waarin we zitten. Binnen die spelregels, kun je als deelnemer slechts streven naar je beste inzet. Of ervoor kiezen om het spel niet te spelen. De kijk op geld varieert van persoon tot persoon. Hard werken voor geld is ook een optie voor wie dat verkiest. Het is een persoonlijke keuze gebaseerd op individuele overtuigingen.

Ik ben niet degene die dit spel en zijn regels maakte. Maar ik probeer het zo slim mogelijk te spelen. Persoonlijk ben ik niet geïnteresseerd in geld en ik heb geen intentie om mijn kostbare tijd in te ruilen voor materiële rijkdom. Er zijn mensen die puur voor geld gaan. Maar het kan moeilijk zijn om lang genoeg de juiste dingen te blijven doen. Of het kan ten koste gaan van gezondheid, tijd en relaties. Geld heeft altijd zijn prijs. Dan zie ik investeren als de minst dure optie. Onze winst moet ook niet het verlies voor anderen betekenen, hoewel dit soms wel het geval is, bijvoorbeeld met afgeleide producten op de beurs.

“*Ik ben niet degene die dit spel en zijn regels maakte. Maar ik probeer het zo slim mogelijk te spelen.*”

Gaan we er nog aan beginnen?

Klopt. Tot hier veel blabla en weinig boem boem. Reken even af aan de kassa en dan kunnen we aan de slag!

MYTHE 1

INVESTEREN IS ALLEEN VOOR DE RIJKEN

Maak kennis met An, Bart en Caroline. Ze zijn broer en zussen en erfdren zonet elk een leuk bedrag van €200.000.

Wat gaan ze elk doen met dit geld?

Hierna volgen een paar berekeningen in deze hypothetische denkoefening. Wees gerust, je moet geen wiskundige zijn om te volgen. 't Is natuurlijk wel zo dat die naakte en transparante cijfers belangrijk zijn. Ik ontkracht namelijk net met de objectiviteit van zulke cijfers de subjectieve mythe in de titel. Ik geef je dan ook open en bloot al die cijfers. Ik leg je die getallen uit. Want je moet me niet zomaar geloven. Dus ja, er zit best wat rekenwerk in dit hoofdstuk. Die berekeningen maakte ik met een gedetailleerde computersimulatie. Niet omdat het complexe wiskunde is. Wel omdat het véél rekenwerk is. Je hebt niet meer nodig dan gewoon optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen. Maar dus wel véél keer die 4 basisbewerkingen. En daarom is de computer mijn rekenslaaf. Onthoud dat gerust voor alle berekeningen in dit boek: daar bestaan computers voor. Maar het blijft wel zo dat je moet weten wát je aan het berekenen bent. En dat weet je als je dit boek leest.

En er is nog een reden voor de cijfertjes in dit hoofdstuk: jouw financiële realiteit is níet te herleiden tot 1 cijfer (of 2 of 3). Als je nu bijvoorbeeld €20.000 euro loon krijgt per jaar, dan is het té simpel om te voorspellen dat je over 10 jaar 10 keer dat bedrag gekregen hebt aan loon. Er is ook het effect van loonindexering. Zo zijn er best wel wat factoren om mee rekening te houden als je een prognose maakt over je inkomsten en uitgaven, over je vermogen binnen 10 jaar. Denk aan inflatie, huurindexering, welke rente mag je verwachten... Daar géén rekening mee houden zou kinderlijk eenvoudig zijn. Bedrog zelfs. Doen we dus niet.

Al starten we wél met alleen de essentie in de berekening. Die breiden we stap voor stap uit met extra info. Zo worden de simulaties exacter en exacter. De berekeningen zie je in dit hoofdstuk meestal netjes afzonderlijk staan van de conclusies. Soms zelfs wat op het tweede

plan in een voetnoot. Maar je hebt het recht om de cijfers te kennen. Dus geef ik ze ook.

Meer dan de getallen op zich, gaat het om de conclusies. Heb je dus een cijfer-allergie? Kijk dan naar de eindbedragen en focus op de logica en de gedachtegang.

Kriebelt de wiskunde wél bij jou? Reken dan gerust alles na.

Voor we starten, verklap ik je al de conclusie over deze mythe: dit hoofdstuk toont scherp aan dat beleggen net de beste optie is voor wie niet over een groot kapitaal beschikt. Neem het niet zomaar aan. Lees vooral verder.

“ *Heb je een cijfer-allergie? Kijk dan naar de eindbedragen en focus op de logica en de gedachtegang.*

BART SPAART

Een noeste spaarder en werker

Bart heeft het geld van de erfenis niet meteen nodig. Hij zet het geld meteen op zijn spaarboekje. Dat is veilig, levert géén kopzorgen op, maar wél jaarlijks 1% rendement. Zijn geld levert dus extra geld op. Bart is een ijverige spaarder. Want ook een deel van zijn wedde gaat naar de spaarboek. Van zijn €2.500 loon zet hij maandelijks €750 opzij. Na 1 jaar ontvangt Bart zijn 1% spaarinterest. De €200.000 brengt zo €2.000 extra in het laatje. Die interest is een vorm van passief inkomen, in tegenstelling tot actief inkomen uit arbeid. Bart hoeft niet te werken voor dit inkomen.

- Bart besluit ook de interest op zijn spaarrekening te laten staan
- Nog eens een jaar later ontvangt hij opnieuw 1% rente op zijn €200.000 startkapitaal. Maar nu brengt ook zijn interest van het eerste jaar geld op. Zo krijgt hij nog eens €20.
- Zijn totale interest van jaar 2 is dus €2.020.
- Zijn totale interest van de 2 jaar is €4.020 (= 2000 + 2020).
- Zijn rendement blijft dan wel 1% per afzonderlijk jaar, toch bedraagt zijn totaalrendement (na twee jaar) 2,01% (= 4.020 / 200.000). Iets meer dus dan 2 x 1%. Al lijkt het verschil verwaarloosbaar.
- Maar ondertussen spaart Bart ook elke maand €750. Dat is €9.000 over het ganse jaar.
- Ook die brengt een gelijk rendement op. Let op: *niet* €9.000 x 1% = €90. Want het spaargeld van januari brengt wel 12 maanden interest op. Maar het spaargeld van februari slechts 11 maanden. Enzovoort.

- Het komt erop neer dat bij 1% jaarrendement, er op *maand*-basis een rendement is van net geen 0,83%¹.

Wat belangrijk is: interesten die ook gespaard worden, leveren op hun beurt interest op. Dit heet samengestelde interest. Het is een van de krachtigste motoren bij investeren. *Wie het snapt verdient het, wie het niet snapt betaalt het.* Het betekent dat het jaarlijks bedrag aan interesten, hoewel procentueel gelijk, in absolute grootte toeneemt. Dat zie je in de kolom interest op de volgende pagina.

“ *Samengestelde interest is een van de krachtigste motoren bij investeren. Wie het snapt verdient het, wie het niet snapt betaalt het.*

Zo krijgt Bart niet alleen een actief inkomen uit arbeid maar ook een passief inkomen uit interest. En een steeds grotere bron. Want die eerste interest brengt nu ook interest op. Geld maakt geld. Warren Buffett, 's werelds bekendste investeerder, zegt: *'Wie geen manier vindt om al slapend geld te verdienen, zal werken tot de dood'*. Klinkt dat denigrerend voor de hardwerkende mens? Er valt niet aan te ontsnappen. Het eerste jaar evolueert het vermogen van Bart als volgt:

¹ Want $1,00083^{12} = 1,01$, voor wie het interesseert. Maar opnieuw, de wiskunde hier is nu niet belangrijk om het verhaal verder te volgen.

Maand	Spaarrekening	Interest	Spaargeld	Totaal
1	200000,00	165,91	750,00	200915,91
2	200915,91	166,67	750,00	201832,58
3	201832,58	167,43	750,00	202750,01
4	202750,01	168,19	750,00	203668,20
5	203668,20	168,95	750,00	204587,15
6	204587,15	169,71	750,00	205506,86
7	205506,86	170,48	750,00	206427,34
8	206427,34	171,24	750,00	207348,58
9	207348,58	172,00	750,00	208270,58
10	208270,58	172,77	750,00	209193,35
11	209193,35	173,53	750,00	210116,88
12	210116,88	174,30	750,00	211041,18
Totalen		2041,18	9000,00	

Tabel 1.1: Barts vermogensontwikkeling in jaar 1.

Samengevat:

- Bart had €200.000 startkapitaal.
- Hij ontvangt na 1 jaar €2.041,18 interest.
- Hij spaarde ook zelf nog eens €9.000.
- Zijn totaal spaartegoed na 1 jaar is dus €211.041,18.
- Niet alleen zijn startkapitaal brengt nu geld op. Ook zijn rente én zijn extra spaargeld doen dat nu.
- In het voorbeeld zie je mooi hoe het absolute bedrag aan interest elke maand toeneemt, doordat het kapitaal groter wordt. Zelfs wanneer de rentevoet (het percentage) gelijk blijft.
- En kijken we nu eens naar de afzonderlijke rente op louter de spaarbedragen in jaar 1. Wat brengt dat op?
- Daarvoor moeten we de rente op het startbedrag aftrekken van de totale rente. Dan schier er nog €41,18 over (= €2.041,18 - €2.000).

- Dit kleine bedragje is dus de interest op zijn maandelijkse €750 euro (of €9.000 per jaar)².
- De €9000 euro die Bart spaarde in jaar 1, levert het volgende jaar op zijn beurt €90 euro aan interest op (want 1%). Dat is meer dan het dubbele van €41,18 (de interest van het spaarbedrag van jaar 1).

Laten we eens 5 jaar in de toekomst kijken. Dan ziet Barts vermogensontwikkeling er zo uit:

Maand	Spaarrekening	Interest	Spaargeld	Totaal
1	200000,00	165,91	750,00	200915,91
2	200915,91	166,67	750,00	201832,58
3	201832,58	167,43	750,00	202750,01
4	202750,01	168,19	750,00	203668,20
5	203668,20	168,95	750,00	204587,15
6	204587,15	169,71	750,00	205506,86
7	205506,86	170,48	750,00	206427,34
8	206427,34	171,24	750,00	207348,58
9	207348,58	172,00	750,00	208270,58
10	208270,58	172,77	750,00	209193,35
11	209193,35	173,53	750,00	210116,88
12	210116,88	174,30	750,00	211041,18
13-24	211041,18	2151,58	9000,00	222192,76
25-36	222192,76	2263,12	9000,00	233455,88
37-48	233455,88	2375,74	9000,00	244831,62
49-60	244831,62	2489,50	9000,00	256321,12
Totalen		11321,12	45000,00	

Tabel 1.2: Barts vermogensontwikkeling in 5 jaar.

² Die interest is 0,46% (= €41,18 / €9.000).

Bart bezit na 5 jaar de mooie som van €256.321,12.

- Dus een toename van zijn oorspronkelijke spaargeld met 28,16% (= 256.321,12 / 200000).
- Daarvan heeft hij €45.000 gespaard uit arbeid. En €11.321,09 was passief inkomen.
- Merk op dat zijn passief inkomen steeg van €2041,18 in jaar 1 naar €2489,49 in jaar 5. Dat is bijna zoveel als een volle maandwedde.

Fietsen we 30 jaar vooruit dan ziet het laatste jaar er zo uit:

Maand	Spaarrekening	Interest	Spaargeld	Totaal
349	569331,67	472,28	750,00	570553,95
350	570553,95	473,30	750,00	571777,25
351	571777,25	474,31	750,00	573001,56
352	573001,56	475,33	750,00	574226,89
353	574226,89	476,34	750,00	575453,23
354	575453,23	477,36	750,00	576680,59
355	576680,59	478,38	750,00	577908,97
356	577908,97	479,40	750,00	579138,37
357	579138,37	480,42	750,00	580368,79
358	580368,79	481,44	750,00	581600,23
359	581600,23	482,46	750,00	582832,69
360	582832,69	483,48	750,00	584066,17
Totaal		5734,50		

Tabel 1.3: Barts vermogensontwikkeling na 30 jaar.

De computersimulatie besluit:

Bart (30 jaar 0 maanden)	
	met 1,00% samengestelde interest
spaargeld:	584.066,17
wedde:	2.500,00
vermogen:	584.066,17 (+192,03%)

Wat zie je? Bart heeft het als spaarder niet slecht gedaan. Na 30 jaar van ijverig werk en spaarzaamheid bouwde hij €584.066,17 op, een groei van 192% ten opzichte van zijn oorspronkelijke bedrag van €200.000. Van deze toename komt maar liefst €114.066,17 uit passief inkomen³ zonder enige inspanning. Anders gezegd: Bart had 3,8 jaar méér moeten werken indien zijn geld *niet* voor hem had gewerkt. Van €20 rente naar een rente die gelijk is aan 3,8 jaar werken? Het is doodeenvoudig.

“ Van €20 rente naar een rente die gelijk is aan 3,8 jaar werken? 't Is doodeenvoudig.

Weet je nog: na jaar 1 bedroeg het passieve inkomen slechts €20. Dit leek toen verwaarloosbaar. In het laatste jaar is het passieve inkomen al €5.734,50 per jaar. Dat is 2,29 keer het maandsalaris van Bart dat hij er per jaar verkrijgt, zonder ervoor te werken. Zie je het graag per maand uitgerekend? Dan komt het neer op €477,88 per maand cadeau. Sterker: hierdoor groeien dus zijn maandelijkse inkomsten⁴. Dus kan hij meer opzijzetten (toch als Bart zijn levensstijl gelijk blijft). En dat extra spaargeld groeit weer verder via samengestelde interest. Dat versnelt steeds zijn vermogensgroei.

3 Dit komt neer op een rendement van 57% op passief inkomen gedurende 30 jaar, wat overeenkomt met een gemiddeld jaarlijks rendement van 1,52%.

4 Van €2.500 per maand tot €2.977,88. Dit is een toename van 19,12%.

Ter vergelijking, als Bart niet maandelijks had gespaard, zou hij in die 30 jaar slechts €69.569,67 aan rente hebben verzameld, in plaats van de €114.066,17 die hij nu heeft verdiend.

Samengestelde interest is een sneeuwbal

Samengestelde interest behoort tot wat de wetenschap exponentieel gedrag noemt. En met exponentieel gedrag valt niet te spotten. Dat lees je treffend in de volgende parabel.

Figuur 1.1: De parabel van de rijstkorrels.

Een koning in India was wel héél erg blij met de uitvinding van het schaakspel. De vorst liet de bedenker ervan bij zich komen. Die mocht zelf een passende beloning kiezen, eender wat. Maar de uitvinder leek erg bescheiden: hij vroeg slechts ‘een beetje’ rijst. Rijst was een betaalmiddel in die tijd. Zijn verzoek was om op het eerste vak van een schaakbord 1 rijstkorrel te plaatsen, op het volgende vak het

dubbele aantal korrels van het voorgaande vak, enzovoort. Dus van 1 naar 2 naar 4 en verder. De vorst vroeg zich, zoals velen, af waarom de bedenker zo’n bescheiden beloning vroeg en stemde toe. Maar hier komt het verraderlijke van exponentiële groei. Op vakje 8 waren er al 128 rijstkorrels nodig. Slechts één rij verder, op vakje 16, waren dat er al 32.768! Halverwege het schaakbord had je bij vakje 32 bijna 43 ton rijstkorrels nodig. Bij het laatste vakje van het schaakbord gaat het om een getal met 19 cijfers. Een hoeveelheid rijstkorrels die de totale beschikbare hoeveelheid op aarde ver te boven gaat.

OK, in dit voorbeeld gaat het telkens om een verdubbeling. Dus een groei van telkens 100%. Best pittig. Zó snel groeit Barts spaargeld nu ook weer niet. Toch is het effect op lange termijn merkbaar. De eerste helft van de interest wordt verdiend in (iets minder dan) de eerste 19 jaar. Voor de tweede helft is dat al maar minder dan 12 jaar meer. Dat is 7 jaar sneller!

Tijd is dus een belangrijke factor in groei. De meeste groei vindt plaats aan het einde. Als Bart 10 jaar eerder stopt, zakt zijn spaartijd met 33,33% Maar zijn interesten zakken dan wel naar slechts 55% van het bedrag op 30 jaar.

“ *De meeste groei vindt plaats aan het einde.* ”

Vind je €2500 per maand een hoog inkomen? En vind je het een vrij hoge spaarquote om daar dan 30% (dus €750) van te sparen? Dat kan kloppen. Maar zoals ik zei: het gaat hier louter om het exponentiële principe.

5 Ter vergelijking: een schaakbord telt 64 vakjes. Bij de rijstkorrels duurde het 63 vakjes om de helft van het eindtotaal te bereiken. Voor de tweede helft was... slechts één extra vakje nodig.

Wat we onthouden tot nu: sparen is eenvoudig en veilig, of lijkt dat tenminste.

- Sparen leidt tot passief inkomen.
- Samengestelde interest is uitermate krachtig.
- Interesten moeten dus opnieuw worden gespaard.
- Exponentiële groei wordt gekenmerkt door versnelling.
- De grootste groei zit aan het einde, in de kortste tijdsperiode.
- Langdurig sparen versnelt het effect.
- Hoe eerder men begint, hoe beter.
- Zelfs als men niet rijk is, kan men sparen.

Allemaal positief nieuws dus over sparen? Wacht nog even met je besluit. De winst van het sparen is een fata morgana. Mooi als je het bekijkt van ver. Maar onbestaand als je dichterbij kijkt. Want in het volgende deel zal je optimisme keren...

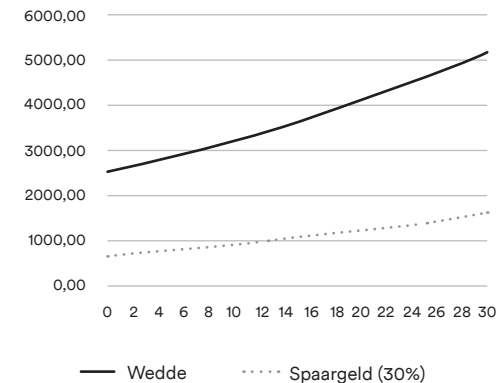
“*Allemaal positief nieuw dus over sparen?
Wacht nog even met je besluit.*

Loonindexering

Er is nog meer goed nieuws voor Bart. Zijn loon stijgt namelijk ook. Dat komt door een gewone salarisverhoging, door een sprong in zijn carrière of door van baan te veranderen. En zelfs als hij dezelfde functie blijft uitoefenen, profiteert hij van loonindexering.

- In onze simulator nemen we aan dat zijn loon gemiddeld met 2,50% per jaar zal stijgen.
- Dit betekent dat Bart begint met een loon van €2.500 en dit loon stijgt na een jaar naar €2.562,50.
- Zijn loon blijft op dezelfde manier stijgen in de daaropvolgende jaren. Na 30 jaar groeide zijn salaris op deze manier tot €5.243,93. Een stijging van ongeveer 110% over een periode van 30 jaar.

We zien opnieuw exponentiële groei, vorige keer in rente en nu dus in de ontwikkeling van Barts salaris over de jaren heen.

Figuur 1.2: De ontwikkeling van Barts salaris over 30 jaar.

Onze Bart heeft een flinke spaardiscipline.

- Hij blijft dus 30% van zijn loon sparen.
- Dat was in jaar 1 dus 30% van €2.500 per maand = €750.
- Zijn salaris stijgt naar €5.243,93. Leg daarvan 30% opzij en je komt op €1.573,18 spaarcentjes per maand.

Sterker: iemand met een hoger inkomen is ook in staat om daarvan relatief meer te sparen. Die 30% spaarquote zal dus in werkelijkheid groeien met de jaren. Onze berekening is dus nog aan de voorzichtige kant. Wat voor impact heeft dit nu op Barts vermogen na 30 jaar? We vroegen het opnieuw aan de computer. Dit toont de simulatie na 30 jaar:

Bart (30 jaar 0 maanden)		
	met 1,00% samengestelde interest	en 2,50% loonindexatie
spaargeld:	584.066,17	722.396,35
wedde:	2.500,00	5.243,93
vermogen:	584.066,17 (+192,03%)	722.396,35 (+261,20%)

Zie je graag een detail hiervan? Dit is de evolutie van het eerste en laatste jaar van die 30 jaar:

Maand	Spaarrekening	Interest	Wedde	Spaargeld	Totaal
1	200000,00	165,91	2500,00	750,00	200915,91
2	200915,91	166,67	2500,00	750,00	201832,58
3	201832,58	167,43	2500,00	750,00	202750,01
4	202750,01	168,19	2500,00	750,00	203668,20
5	203668,20	168,95	2500,00	750,00	204587,15
6	204587,15	169,71	2500,00	750,00	205506,86
7	205506,86	170,48	2500,00	750,00	206427,34
8	206427,34	171,24	2500,00	750,00	207348,58
9	207348,58	172,00	2500,00	750,00	208270,58
10	208270,58	172,77	2500,00	750,00	209193,35
11	209193,35	173,53	2500,00	750,00	210116,88
12	210116,88	174,30	2562,50	768,75	211059,93
346	690633,62	572,91	4991,24	1497,37	692703,90
347	692703,90	574,62	4991,24	1497,37	694775,89
348	694775,89	576,34	5116,02	1534,81	696887,04
349	696887,04	578,09	5116,02	1534,81	698999,93
350	698999,93	579,85	5116,02	1534,81	701114,59
351	701114,59	581,60	5116,02	1534,81	703230,99
352	703230,99	583,36	5116,02	1534,81	705349,16
353	705349,16	585,11	5116,02	1534,81	707469,08
354	707469,08	586,87	5116,02	1534,81	709590,75
355	709590,75	588,63	5116,02	1534,81	711714,19
356	711714,19	590,39	5116,02	1534,81	713839,38
357	713839,38	592,16	5116,02	1534,81	715966,35
358	715966,35	593,92	5116,02	1534,81	718095,07
359	718095,07	595,69	5116,02	1534,81	720225,57
360	720225,57	597,45	5243,92	1573,18	722396,19

Tabel 1.4: Invloed van loonindexering op Barts vermogensontwikkeling in jaar 1 en jaar 30.

Bij de eerste simulatie (zonder loonindexering) kwam Bart na 30 jaar uit op €584.066,17. Nu (met loonindexering) bekomen we €722.396,35. Dat is €138.330,18 meer, alleen al als gevolg van loonindexering. Daar kan al eens een rondje trakteren van af. Of wacht... nee, toch niet. Want Bart koos voor een spaarzame levensstijl. En we gingen ervan uit dat hij dezelfde levensstijl en hetzelfde uitgavenpatroon zou houden. Je moet dus toch zelf voor je drankje zorgen...

“Daar kan al eens een rondje trakteren van af. Of wacht... nee, toch niet.

Gedurende 30 jaar verzamelde Bart €722.395,35.

- Weet je nog? Hij startte met een erfenis van €200.000. Dat was niet echt zijn verdienste. Dus die trekken we even af van zijn eindtotaal. Zo komen we op €522.396,19.
- Dat is nog altijd maar liefst 261,20% bovenop zijn oorspronkelijke erfenis.

Fenomenaal? Tja... dat is natuurlijk niet allemaal rendement. Want Bart werkte en spaarde ook maandelijks. Dit zorgde voor extra kapitaal. Dat leverde op zijn beurt weer interest op⁶. Zonder zijn spaargeld had Bart slechts €69.569,70 aan interest gekregen. Dat is al veel minder spectaculair.

Conclusie: het grootste deel van zijn vermogensgroei komt door zijn actieve spaargedrag, geholpen door loonindexering. Zo ziet Bart (en ook andere sparende werkmensen) het saldo op hun spaarrekening voortdurend stijgen en nooit dalen. Die spaarrekening geeft een illusie van mooi rendement. Maar helaas...

“Die spaarrekening geeft een illusie van mooi rendement.

⁶ Bart ontving €126.448,69 aan interest. Ten opzichte van zijn oorspronkelijke kapitaal is dit $126.448,69 / 200.000 = 0,6322$ of 63,22%.